

Mellan politik och funktion

En studie av öresundskomiteen som en politisk arena ur ett
radikaldemokratiskt perspektiv.

Abstract

The concept of the dynamic region has become a more prospering thought in the era of globalisation. This concerns in particular, cross border regions – well-integrated territorial regions crossing more than one nation. In this paper I examine the development from a critical perspective and I map the democratic pitfalls of new territorial *political* constructions across national borders. The empirical analysis is a case report taken from the Öresund region, a cross border region between Sweden and Denmark. I've analysed "Öresundskomiteen", a private interest organisation, who co-ordinates much of the political co-operation in the region. Although the committee doesn't have any formal decision right in political questions, it plays an important role as an agenda setter and co-ordinator for political questions. Using the analytical conceptions *politics* and *the political*, developed by Chantal Mouffe, I question the simplified view that political issues can be completely separated from functional and technical ones. My conclusion is that Öresundskomiteen plays a political role and matters in the political process. It can't just be regarded as a private organisation, dealing with unpolitical, technical questions facilitating integration in the region. I argue from a radical democratic perspective that the political character of Öresundskomiteen must be recognised for a well functioning democratic future.

Nyckelord: Cross border regions, Radical democracy, Meta-governance, Politics, Globalisation

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Disposition	1
1.2	Syfte och frågeställning.....	2
1.3	Öresundskomiteen som studieobjekt.....	3
2	Metodologi	5
2.1	Den radikala demokratiteorin.....	5
2.2	Problematisering av begreppet politik.....	7
2.3	Kritik av den radikala idén.....	7
2.4	Metod och material.....	8
2.5	Analysverktyg	10
3	Öresundsregionen i en demokratisk kontext	11
3.1	Globalisering, regionalisering och skalnivå.....	11
3.2	Nätverksstyrning	13
4	Analys	15
4.1	Öresundskomiteens möten	15
4.2	Det utvidgade materialet	17
4.2.1	Politisk arena och agendasetter	17
4.2.2	Politik eller funktion.....	19
4.2.3	En ny spatial organisering. Vad är regionsspecifikt?.....	22
5	Diskussion av resultat	26
5.1	Min analys begränsningar	27
6	Referenser:	28
6.1	Övriga källor	29
7	Bilagor	30
7.1	Öresundskomiteens medlemmar	30
7.2	Lista över ordinarie och ersättare i Öresundskomiteen 2008.....	30

1 Inledning

Mycket skrivs om Öresundsregionen. Vi kan läsa om den fantastiska utvecklingspotential regionen har i ett nordiskt och europeiskt perspektiv – som ett ekonomiskt sjudande centrum med gemensamma infrastruktursatsningar, en gemensam Öresundsidentitet, forskningscentra och en fullständigt integrerad arbetsmarknad. Det finns i stort sett inga gränser för vilka positiva effekter den gränsregionala sammanslutningen är kapabel till. Det här är inte en uppsats som spinner vidare på vilka möjligheter öresundsregionen har, utan om de konsekvenser samarbetet kan få för den demokratiska utvecklingen. För det har märkligt nog skrivits betydligt mindre om öresundsregionens politiska samarbete och vad det egentligen betyder att en ny territoriell organisering bildas som går på tvärs med den nationella. Hur efterlevs egentligen demokratiska principer inom det politiska regionsamarbetet? Den formella beslutandemakten i politiska frågor är fortfarande underställd de nationella regeringarna, region Skåne och kommunerna. Behövs då några demokratiska kriterier i det gränsregionala samarbetet? Den representativa demokratin är territoriellt avgränsad utifrån nationen. Det gränsöverskridande samarbetet över Öresund utmanar följaktligen denna territoriella avgränsning kring vilken de demokratiska institutionerna är uppbyggda. Jag vill i denna uppsats gå förbi det enkla antagandet att så länge den formella makten fortfarande finns på nationell eller lokalpolitisk nivå behöver den regionala gränsöverskridande nivån inte studeras ur ett demokratiskt perspektiv. Vad som betraktas som politiskt samarbete är dock inte lika självklart som det låter. Jag vill även belysa den flytande gränsen mellan vad som betraktas som politik och vad som inom regionen betraktas som rena funktionella, allmängiltiga och okontroversiella frågor att gemensamt arbeta mot. Mer specifikt ifrågasätter jag giltigheten i att betrakta samarbetet mellan politiker över Öresundsgränsen som opolitiskt.

1.1 Disposition

Jag kommer att börja min presentation nedan med en specificering av syfte, följt av en beskrivning av mitt empiriska studieobjekt. I kapitlet efter behandlar jag alla mina metodologiska överväganden och utveckling av såväl teoretiska utgångspunkter som metod. I följande kapitel kommer jag att sätta in mitt studieobjekt i en kontext och diskutera relevanta begrepp såsom globalisering, regionalisering och nätverkstrukturer för att förstå utvecklingen i Öresund. Därefter kommer min analys att presenteras med utgångspunkt i mina analysverktyg, för

att sedan avsluta med en uppsummering och avslutande kommentarer av mitt resultat i sista kapitlet.

1.2 Syfte och frågeställning

Trots att fältet fortfarande är tämligen outforskat gjordes det för några år sedan en studie av öresundsregionen ur ett demokratiperspektiv skriven av Patrik Hall med flera, *Nätverk söker förankring: Öresundsregionen i ett demokratiperspektiv* (2005). Författarna undersöker grundligt de offentliga samarbetena i öresundsregionen och sluter sig till att det finns flera demokratiska brister. Jag kommer att ha denna studie som utgångspunkt och vill bygga vidare på dess resultat, men mer specifikt undersöka om regionen *möjliggör en avpolitisering* av politiska frågor.

Begreppet region är mångtydigt och man brukar därför skilja mellan olika typer av regioner som har olika funktion: naturliga, kulturella, funktionella och administrativa (Jönsson m.fl. 2007: 107; Törnqvist 2002: 81f). Hall och medförfattare tillför ytterliggare en kategori, en politisk region vilken är skild från den administrativa och syftar på regioner som implementerar beslut tagna på högre instans. Då mycket forskning kring regionaliseringsprocesser ofta har haft ekonomiskt fokus, inte demokratiskt eller politiskt, är denna dimension värdefull (Hall m.fl 2004: 77). Naturligtvis är dessa kategoriseringar grovhuggna och en och samma region kan naturligtvis ha inslag av flera olika regionstyper. Att särskilja en politisk region och tillfoga de andra fyra menar jag är fruktbart även i min studie. Öresundsregionen betraktas av många beslutsfattare som just funktionell det vill säga en region där ambitionen är att minska barriärer inom näringsliv, arbetsmarknad och ekonomi (Ibid: kap 4). Jag förhåller mig dock kritisk till att en åtskillnad mellan en politisk och funktionell region överhuvudtaget är möjlig, det vill säga att en region kan vara renodlat funktionell.

De Öresundsregionala beslutsfattarna ser Öresundsregionen, som i första hand funktionell, inte politisk. Frågor som behandlas inom det politiska samarbetet är till största delen okontroversiella ”barriärfrågor” (Ibid: 84ff). Det är just denna åtskillnad som jag vill ringa in, är det verkligen möjligt att helt särskilja politik från funktion i detta sammanhang? Skiljelinjen mellan vad som räknas som politik och vad som inte gör det är oskarp. En fråga som föräldraledighet ses exempelvis som politisk och känslig, medan en fråga som berör exempelvis skatt är partipolitiskt, obunden – en funktionell ”barriärfråga” (Ibid: 89). Det är den flytande och godtyckliga definieringen av politik inom öresundsregionen som jag finner intressant. Min konkreta frågeställning försöker därför att ringa in öresundskomiteens roll, arbete och funktion i öresundsregionen:

- *Är öresundskomiteen en politisk spatial organisering, det vill säga kan vi betrakta det som en arena där politiska frågor behandlas?*

Redan Hall och medförfattare konstaterade att vi i viss mån kan betrakta öresundsregionen som en politisk region där öresundskomiteen har en central roll då de påverkar riktlinjer och beslutsfattande inom den offentliga sfären (Ibid: 80). Jag vill från en lite annorlunda teoretisk vinkel åter ställa frågan om hur vi kan betrakta kommitténs arbete.

Jag vill också gå vidare än den snäva fokuseringen kring öresundskomiteen och hoppas med mitt material kunna hitta en mer övergripande tendens huruvida gränsöverskridande politiska organiseringar och samarbete kan leda till en avpolitiserings av frågor. Min första frågeställning kompletteras därför av en andra mer övergripande:

- *Erkänns ”det politiska” när politiska arenor utmanas av nya spatiala organiseringar?*

Det jag vill ringa in med min andra frågeställning är om det sker en principiell förändring i samhället, där nya spatiala organiseringar, försvagar demokratiska *förutsättningar*. Om ”det politiska” inte erkänns möjliggör nya arenor en avpolitiserings av frågor – genom att de lyfts över till en ny plattform förlorar de sin politiska dimension. I kommande kapitel kommer jag att utveckla både vad jag menar med ”det politiska” samt hur jag väljer att definiera demokrati.

1.3 Öresundskomiteen som studieobjekt

Jag har valt att studera öresundskomiteen¹, en samordnande organisation inom det Öresundsregionala politiska samarbetet.

”Öresundskomiteen är en politisk plattform för lokala och regionala myndigheter, som skall medverka till att säkra legitimitet och folklig förankring av integrationsprocessen i hela regionen.” (Stadgar för Öresundskomiteen 1/1-07: §1).

En mellanstatlig plattform som ska hjälpa till att integrera gränsregionen. Öresundskomiteen är både en viktig aktör och en arena där politiska beslut fattas, även om kommittén inte är en offentlig organisation i egentlig mening. I dagsläget består kommittén av tolv medlemsorganisationer vilka samsas om trettiosex platser i kommittén, som fördelas lika mellan de båda länderna. Medlemmarna är uteslutande offentliga – lokala och regionala myndigheter såsom kommuner, amt, regioner, inom det gränsregionala samarbetet över Öresund. Kommittén bildades 1993 som ett försök att stärka sammanhållningen och göra Öresund till en slagkraftig region (Informationsblad ”öresundskomiteen 10 år”).

---

¹ Den märkliga stavningen är öresundskomiteens egen och är ett försök att hitta en kompromiss mellan danska och svenska. Jag kommer uteslutande att använda mig av deras stavning då jag åsyftar öresundskomiteen.

Öresundskomiteen är en ny typ av arena som inte funnits i regionen tidigare och som erbjuder ett nytt sätt att organisera politiska frågor. Även om kommittén inte har någon formell beslutandemakt verkar den ändå samordnande för samarbetet inom regionen. (se Jerneck 2007: 228).

Frågan som infinner sig är naturligtvis varför det är intressant att studera kommittén ur ett demokratiskt perspektiv om den inte har någon formell makt inom den offentliga sfären. Det är dock just därför som jag finner den som ett intressant studieobjekt. Skapandet av öresundsregionen och dess olika nätverk har möjliggjort en ny arena och kanal där politiska samarbetsfrågor kan behandlas – öresundskomiteen. Det som jag försöker sätta fingret på är att en ickeoffentlig organisation som får inflytande och delegeras uppgifter kan möjliggöra en avpolitiserings av vissa frågor. Ämnen och politikområden som lyfts över från att tidigare ha behandlats via vanliga representativa politiska forum, kanaler, till en nya arena avpolitiserar på längre sikt.

Öresundskomiteen är en privat intresseorganisation men har inflytande genom att man har överlåtit verkställande uppgifter från bland annat nationell offentlig nivå (Hall m.fl. 2005:80). Då de har en samordnande roll inom det gränsregionala samarbetet är det även intressant att studera om de har möjlighet till agendasetting, det vill säga att påverka dagordningen och påverka de formella beslutsfattarna. Beroende på var en fråga behandlas, om det är en privat intresseorganisation, i hemmet eller i riksdagen, kan samma fråga betraktas olika – som neutrala, tekniska sakfrågor eller som politiskt känsliga frågor. Om en fråga lyfts över från ett forum till ett annat kan detta på lång sikt påverka vad som uppfattas som politiskt eller inte. Att politiska frågor behandlas i andra forum och kanske lyfts över från de traditionellt politiska representativa forumen riskerar att underminera uppbyggnaden av det demokratiska systemet eftersom det politiska fältet då minskar. Att det är politiker som sitter med i öresundskomiteen påverkar föga då proceduren inte genomsyras av genomsynlighet, öppenhet eller andra demokratiska kriterier. Sammanträdena i kommittén är till exempel inte offentliga (www.oresundskomiteen.se/mote) Därutöver är ledamöterna indirekt valda varför medborgaren inte har samma närhet. Jag vill understryka att mitt syfte inte är att utvärdera öresundskomiteens arbete som sådant utan endast studera dess förhållande till ”det politiska”. Huruvida kommittén har varit en positiv, nödvändig kraft eller ej, i det gränsregionala samarbetet, är i denna studie ointressant.

2 Metodologi

I detta kapitel presenterar jag metodval, teoretiska överväganden, material, avgränsningar. Med andra ord samtliga frågor som rör metodologiska ställningstaganden.

2.1 Den radikala demokratiteorin

Som teoretisk utgångspunkt använder jag mig av den radikala demokratiteorin så som den formuleras hos Chantal Mouffe, då denna har ett kritiskt förhållningssätt till den liberaldemokratiska idén samt problematiserar begreppet politik. Det som Mouffe framförallt ägnar utrymme är att kritisera det deliberativa idealet och normen om konsensuspolitik. Den deliberativa modellen har framförallt växt fram som ett svar på den länge dominerande aggregerade demokratimodellen som utvecklades under andra halvan av 1900-talet där framförallt Joseph Schumpeter är en förebild (Mouffe 2000: 81f). Kritiken mot denna är, enligt Mouffe befogad men lösningen är otillfredsställande. Hon kategoriserar två huvudskolor inom den deliberativa teorin vilka utgår från John Rawls och Jurgen Habermas (Ibid: 84). Båda försöker att identifiera en sfär som är fri från pluralism. Rawls genom att göra en strikt åtskillnad mellan privat och offentligt medan Habermas hävdar att en ren processuell sfär är möjlig (Ibid: 90ff). Båda vill således identifiera en sfär där vi kan nå konsensus, en universell sfär. Mouffe menar att denna slutsats helt förbiser maktaspekten och förståelsen av vad som konstituerar politik.

Mouffe gör en viktig åtskillnad mellan *politik* och *det politiska* (politics, the political) där det politiska refererar till en ontologisk nivå som behandlar hur samhället är konstituerat medan politik refererar till den praktiska utformningen av politiken. Det politiska ser Mouffe som en sfär av konflikt, makt och antagonism vilken konstituerar samhället. Politiken är den ordning som skapas genom en uppsättning av lösningar – institutioner och praktiker – utifrån det konfliktperspektiv som det politiska ger (Mouffe 2005: 8f). Åtskillnaden är mer än semantiskt hårklyveri. Om vi på ontologisk nivå förstår antagonism som konstituerande för politiken kan inte lösningen vara konsensus. Således begränsar förståelsen av det politiska som en sfär av konflikt, makt och antagonism möjliga lösningar att ordna samhället. Att istället välja en lösning likt den konsensusorienterade förbiser makt och konfliktaspekten. Att identifiera en sfär fri från pluralism såsom Mouffe hävdar att Rawls och Habermas gör, resulterar i en snävare definition av *vad som är politiskt*. Utan en förståelse av samhället som konstituerat av antagonism finns en risk att samhället avpolitiserats och att flera frågor helt enkelt upplevs som naturliga, allmängiltiga och självklara.

För den konkreta analysen av Öresundskomiteen blir detta än mer intressant sedan Hall och medförfattare visat att just konsensusprocesser är normen som genomsyrar hela öresundskomiteens arbete. Att det inte handlar om politiska debatter mellan oliktankande illustreras inte minst av det faktum att samarbete snarare råder inom gränserna istället för *över* nationsgränserna mellan ideologiska fränder, såsom exempelvis mellan danska och svenska socialdemokrater. Resultatet blir lara beslut utan debatt låst, i ett gammalt nationalstatstänkande (Hall m.fl. 118 ff).

För Mouffe är det alltså antagonismen som konstituerar det politiska och som ska ligga till grund för hur vi organiserar samhället. Vi kan inte undkomma denna konfliktposition, något som leder in oss på Mouffes andra begreppspar, nämligen den åtskillnad som hon gör mellan antagonism och agonism. Antagonism är en vi/dem relation där motparterna är fiender som inte delar någon gemensam syn medan agonism är en vi/dem relation där opponenterna är motståndare, inte fiender. Det handlar således *inte* om att överkomma vi/dem-polemiken, vilket Mouffe menar är omöjligt, utan om att erkänna den och kanalisera den rätt, i en agonistisk riktning. Demokratins uppgift är enligt Mouffe, att förvandla antagonism till agonism (Mouffe 2005: 20). Konsekvensen blir att det politiska inte kan begränsas till en särskild institution (Mouffe 1993: 3). Mouffe ser framväxten av en extremhöger i flera Europeiska länder som en konsekvens av att det politiska inte erkänns. Den politiska identiteten befinner sig en kris till följd av att de traditionella politiska identifieringarna har försvunnit (Ibid: 4). Skillnaden mellan agonism och antagonism kan tyckas luddig och sanningen är att Mouffe inte är speciellt konkret med hur denna vision ska förverkligas. Åtskillnaden är dock teoretiskt viktig som en förståelse och ett alternativ att skapa demokratisk ordning som skiljer sig från det konsensusorienterade. Vikten av att erkänna antagonismen som konstituerande för det politiska sammanfattar Mouffe enkelt i följande citat:

”A well functioning democracy calls for a vibrant clash of democratic political positions. [...] Too much emphasis on consensus and the refusal of confrontation lead to apathy and disaffection with political participation” (Mouffe 2000: 104).

Det Mouffe poängterar är pluralismen, en grundförutsättning för en varaktig och fungerande demokrati. Hon vill radikaliserar den pluralistiska idén och använda den som ett verktyg för att föra vidare den demokratiska revolutionen. En förutsättning för att detta ska lyckas är att demontera alla essentiella sanningar om rationalism, individualism och universalism. De måste erkännas som pluralistiska och diskursivt konstruerade med inneboende maktrelationer (Mouffe 1993: 7). I min frågeställning undrar jag om *det politiska* erkänns av nya politiska spatiala organiseringar. Jag har valt att studera öresundskomiteen som en sådan organisering. För att det ska finnas demokratiska förutsättningar måste det politiska erkännas, då detta föregår frågan om agonism. För att agonistiska relationer – välfungerande demokrati mellan motståndare – överhuvudtaget ska vara möjliga måste således det politiska erkännas.

2.2 Problematisering av begreppet politik

Politik har kanske vid en första fundering en ganska okomplicerad och självklar betydelse. Det finns emellertid anledning att stanna vid diskussionen om vad som egentligen konstituerar detta så *självkla* begrepp. Statsvetare har generellt eller med få undantag nästintill undvikit frågan om den politiska naturen eller ”det politiska”. Spänningsfältet av vad en statsvetare ska studera går från uppfattningen att det är vad regeringen sysslar med till ytterligheten på andra sidan, ”det personliga är politiskt” (Hay 2002: 66, 69). Som jag har diskuterat tidigare är upplyftandet av det politiska hos Mouffe en förutsättning för en välfungerande demokrati, då detta möjliggör agonistiska relationer. Jag vill i min studie problematisera vad politik är och öppna för en vidare definiering. Ett inkluderande begrepp som öppnar upp för en förståelse av öresundskomiteen som ett angeläget *politiskt* studieobjekt.

Förståelsen av politik i en snäv definition, resulterar i en oförmåga att betrakta många av dagens samhällsproblem från ett politiskt perspektiv. Korrekt ställda politiska frågor innehåller alltid alternativ som står i konflikt med varandra (Mouffe 2005: 10). Den vida definieringen av begreppet politik möjliggör en pluralism som Mouffe menar är nödvändig. Någon rationell konsensus bli omöjlig då denna med nödvändighet bygger på en exkludering av något annat. Antagonismen visar på en begränsning av rationellt konsensus (Ibid: 11f). Jag vill problematisera en ensidig och snäv definiering av politik och förhåller mig kritisk till att det är möjligt att göra en åtskillnad mellan administration/funktion och politik. Det som jag finner användbart i Mouffes teori är maktaspekten samt betydelsen av pluralism. Allting kunde ha varit annorlunda, allt är kontingent. Alla ordningar i samhället är politiska och är resultatet av en exkludering (Ibid:18).

2.3 Kritik av den radikala idén

Chantal Mouffes teori om det politiska och vikten av antagonism har naturligtvis inte varit utan kritik. Mouffe brukar räknas in i den agonistiska teoritraditionen men till skillnad från henne definierar de flesta inom denna, det politiska som en sfär av frihet och deliberation. Det är enligt Mouffe detta som skiljer henne från agonister såsom William Connolly och James Tully (Mouffe 2005: 20 fotnot 9; Thomassen 2005: 632f). Det är uppfattningen av det politiska som en sfär av antagonism som många kan uppleva som svårsmält och direkt farlig för ett demokratiskt samhälle. Clive Barnett liknar Mouffes definiering av det politiska vid Hobbes naturtillstånd ”This [antagonism] leads to a definition of the political in terms that pay direct homage to Hobbes, so that hostility is understood to be the most basic mode of human relating” (Barnett 2004: 511). Jag hävdar dock att denna liknelse är en ytterst ogenerös tolkning av Mouffe. Hobbes definierar en

syn på mänsklig samvaro genom ett hypotetiskt naturtillstånd, ett tillstånd av fullkomlig anarki som är ”soilary, poor, nasty, brutish, and short” (Hobbes, citerad i Baumgold 2003: 165). Mouffe menar att antagonism konstituerar det politiska, att det är en sfär där olika tolkningar av samhället ständigt kämpar om sin överlevnad. Mouffe diskuterar inte människors motiv och drivkrafter utan hur samhället är beskaffat och framhåller nödvändigheten av pluralism för en demokratisk utveckling. Den pluralistiska karaktären och olikheten måste bejakas, med andra ord måste den antagonistiska karaktären erkännas. För mig är Mouffes definiering av det politiska ett sätt att faktiskt erkänna att det finns makt i alla relationer. En diskursiv formulering och förståelse av maktbegreppet. För min specifika studie finner jag Mouffes begreppspar antagonism och agonism som viktigt för att betona nödvändigheten i konflikt, att olika tolkningar får komma fram.

En annan övergripande invändning, vilken jag tycker är en av teorins styrkor, är ”ontologiseringen” av det politiska, det vill säga åtskillnaden mellan politik och det politiska. Clive Barnett försöker att dekonstruera detta begreppspar och vidare förståelse av det politiska på en ontologisk nivå som en sfär av makt, antagonism och konflikt. Om vi följer Barnetts resonemang faller Mouffes kritik mot liberalism och deliberation, vilken just är uppbyggd kring resonemanget om det politiskas särskilda karaktär. Barnett menar att det visst finns grund för att kritisera deliberativ demokrati eller politisk liberalism men att denna kritik inte behöver ta omvägen via en ontologisk uppställning (Barnett 2004: 505). Att det politiska determinerar politikens utformning gör enligt Barnett, den antagonistiska karaktären ahistorisk och omöjlig att kritisera (Ibid: 511). Även om Mouffe inte har något ”bevis” för att det politiska endast är en sfär av antagonism så är det i denna uppsats användbarheten som jag vill åt. Här hjälper Mouffe till att kritiskt studera Öresundskomiteen med sin förståelse och problematisering av det politiska. Jag använder Mouffes teori om en radikal demokrati för att hennes teoretiska begrepp är analytiskt viktiga och skapar en förståelse.

2.4 Metod och material

Det jag vill ringa in i min uppsats är huruvida nya politiska arenor som utmanar det representativa systemet verkligen erkänner det politiska. Kan den nya arenan möjliggöra en avpolitisering? Jag har valt att närmare studera öresundskomiteen som ett exempel på en sådan ny arena och upplägget kan så till vida kallas för en fallstudie. Initialt hade jag tänkt använda en referenspunkt till kommittén och göra en mer komparativ studie, att använda mig av protokoll från Malmö kommunfullmäktige eller från Region Skånes regionfullmäktige. Tanken var att jämföra de representativa forumen med beslutandemakt med det privata samordningsorganet öresundskomiteen, för att undersöka om det har skett en avpolitisering av vissa frågor. Att först kategorisera vilka områden öresundskomiteen tar upp för att sedan studera om jag kan hitta samma ämnen inom de traditionella lokalpolitiska plattformarna. Det vill säga om vissa

ämnesområden som tidigare behandlats av fullmäktige numer har lyfts över till öresundskomiteen. När jag började överblicka materialet insåg jag dock att jag skulle behöva inkludera material över en längre tidsperiod samt att det var svårt att systematisera, vilket förde med sig att detta blev alltför omfattande för min tidsram. Jag har istället lagt upp mitt arbete som en fallstudie av öresundskomiteen utan komparativt inslag. Fokus ligger på att försöka inrama öresundskomiteens arbete genom att utifrån Chantal Mouffes teoretiska begrepp *politics* och *the political* problematisera vad politik är.

För att kunna karaktärisera vilka frågor som kommittén tar upp använder jag mig av mötesprotokoll från öresundskomiteens möten under ett år, från juni 2006 till juni 2007, totalt sex möten. Avgränsningen i tid har gjorts utifrån kriterierna att jag vill ha så aktuella protokoll som möjligt och samtidigt få med tillräckligt många för att ha ett bra underlag. Då mötesprotokollen är väldigt knapphändiga med information har jag funnit det nödvändigt att utvidga materialet. I protokollen finns i stort sett endast angivet att ett beslut, ämne har varit uppe för diskussion och/eller beslutats. Jag har därför kategoriserat de ämnen som tas upp i öresundskomiteen utifrån vad det är för ämnesområde. Sedan har jag valt att komplettera de flesta ämnesområde med ytterligare material från öresundskomiteen.

Det handlar om två interregfinansierade projekt vilka båda har tagits upp på öresundskomiteens möten. Det är projektet öresundsregional östersjöstrategi, ett samarbete med flera aktörer, där öresundskomiteen var leadpartner. De styrande/finansierande parterna i samarbetet utgjordes nästan uteslutande av offentliga aktörer i den styrande/finansierande gruppen och en övervägande del var tillika även öresundskomiteens medlemmar (Rapport "Ett hav av möjligheter": 20). Det andra projekt är ÖRIB, Öresundsregionens Infrastruktur och Byudvikling, som försökte spåna på framtida utmaningar och möjligheter inom infrastruktur och bebyggelsestruktur i regionen från ett långt perspektiv. Då det handlar om ett flertal aktörer som är involverade i processen kan naturligtvis inte alla slutsatser tillskrivas öresundskomiteen men de har varit delaktiga i processen. Då interreg har ett så stort utrymme på dagordningen under öresundskomiteens möten har jag valt att även inkludera programskrivningen till interreg IV vilket öresundskomiteen varit med och utformat. Slutligen har jag även inkluderat öresundskomiteens stadgar och deras handlingsplan för 2005 och 2006 för att kunna rama in kommitténs officiella mål.

Genom detta angreppssätt har jag låtit protokollen utgöra basen för vilket ytterligare material som ska inkluderas för att få en större bredd. I vissa fall har mitt urval begränsats av det material som finns tillgängligt. Jag har exempelvis ibland saknat material inom ett område som jag känner är något knapphändigt. Eftersom öresundskomiteen inte är en offentlig organisation är det därför något svårare att fullt ut tillgodose de materialönskemål som jag har. Jag har helt begränsat mig till att studera material som är tillgängligt för allmänheten. Ibland har således tillgången på material styrt min avgränsning. I analysavsnittet kommer jag tydligt att motivera mitt val av ytterligare material.

2.5 Analysverktyg

Då mitt material består av brokig text faller det sig naturligt att använda sig av ett kvalitativ textanalytiskt angreppssätt. Att angripa mitt material med en mer kvantitativ framtoning skulle förmodligen inte ge mig svar på mina frågor, då det krävs en mer djuplodande analys. Jag har utformat själva analysen utifrån några specifika frågor som jag ställer till mitt material. Det vill säga frågor som fungerar som analytiska verktyg vid läsningen av mitt material. Dessa frågor ska mer betraktas som en del i den metodologiska processen och mer specifikt som en del av min metod för att undersöka och arbeta mig igenom mitt material.

- **Finns det exempel på öresundskomiteen som en politisk arena och agendasetter?** Här vill jag dels ringa in om öresundskomiteen själv definierar sitt mål, arbete och sin verksamhet i en riktning som politisk arena eller agendasetter. Men även om vi kan hitta tendenser på detta som inte uttalas direkt av öresundskomiteen.
- **Dras en hård linje mellan vad som är politik och funktion?** Går det att hitta en tydlig skiljelinje mellan vad som utgör politik eller funktion i mitt material. Är det i så fall en öppen diskussion eller implicita antaganden?
- **Finns indikationer eller ambitioner på en ny spatial organisering?** Med denna fråga vill jag ringa in vilka ämnes/politikområden som öresundskomiteen främst behandlar? Kan dessa frågor betraktas som regionspecifika?

I analysavsnittet kommer jag att presentera mitt arbete utifrån mina tre analytiska verktyg, vilket gör det lättare att följa med och värdera mitt arbete.

3 Öresundsregionen i en demokratisk kontext

När vi diskuterar nya spatiala ordningar vilka överskrider nationella gränser, ur ett demokratiperspektiv ställs vi inför ett problem, det faktum att de flesta demokratiteorier i första hand är anpassade efter stater och deras territoriella avgränsning (Hall m.fl. 2004: 51f). Det finns idag flera processer – regionalisering, nätverksstyrning, EUs inverkan och globalisering – som gör att det svårt att endast ruta in demokratibegreppet utifrån nationalstatens gränser. Inte minst utmanar öresundsregionens politiska samarbete en sådan snäv territoriell definiering av demokratibegreppet. Det här kapitlet diskuterar utifrån ett demokratiperspektiv, de sammanlänkande begreppen globalisering, regionalisering, skalnivå och nätverk som alla är nyckelord för att förstå öresundskomiteens roll, möjligheter och existens.

3.1 Globalisering, regionalisering och skalnivå

Hur kan vi då förstå den ökande regionaliseringsprocessen? Öresundsregionen kan dels betraktas som ett led i en ökad gränsregionalisering i Europa till följd av EUs strävan att underlätta utvecklingen av gränssamarbete genom strukturfondsprogram såsom exempelvis INTERREG (Scott 1999: 608). Processen kan naturligtvis även betraktas som en del av en större samhällsförändring, nämligen globaliseringen. Gränsregioner är egentligen inte någonting nytt, historien har gott om exempel, det nya ligger snarare i att *konstruktionen* av gränsregionerna är en explicit strategi från samhällskrafter inom och bortom regioner. Även om dagens gränsregioner har detta gemensamt så uppvisar de en stor spridning i hur de ser ut. I Europa handlar det ofta om lokala och regionala myndigheter som verkar i den flernivåpolicy konstituerad av EUs regionalpolitik (Perkmann 2007: 254).

Vad innebär då ett så vitt begrepp som globaliseringen, innebär det att nationalstatsgränserna blir ointressanta? Utan att sia om framtiden kan vi sluta oss till att globaliseringen utmanar de olika spatiala rum som finns. Inte sällan betraktas globaliseringen som en stor omstrukturering av territoriella skalnivåer (rescaling) av samhällsrelationer det vill säga den utmanar och marginaliserar andra skalnivåer såsom den regionala, nationella eller EU-nivå. Bob Jessop menar att detta synsätt missar det komplexa *nät* av olika territoriella skalnivåer som globaliseringsprocessen medför (Jessop 2005: 227). Jag använder här begreppet skalnivå för att beskriva de avgränsade rum som konstituerar territoriella

avgränsningar såsom stater, regioner eller arenor med offentlig styrning (se Perkmann 2007: 256). Globaliseringsprocessen går hand i hand med en regional pånyttfödelse (Jönsson m.fl. 2007: 105). Det är en komplex väv av olika nivåer som verkar tillsammans. Att nationalstaten har förlorat sin självklara ställning betyder dock inte att någon annan skalnivå, såsom den regionala har tagit över denna dominans (Jessop 2005: 227).

Saskia Sassen menar att den globala såväl som den nationella sfären båda beskriver en spatialtemporal ordning men på olika sätt. Det finns dock en ökande ömsesidig överlappning mellan vad de olika sfärerna definierar som sitt (Sassen 2000: 216). Den ekonomiska globaliseringen är inlindad i det nationella. Stadens betydelse som nod eller viktigt centrum i globaliseringsprocessen är ett exempel på detta. Den globala staden samlar både materiella och mänskliga *platsbundna* resurser, det vill säga resurser som inte lätt kan transporteras eller är oberoende av var de lokaliseras. Den gränslösa globaliseringen har således en platsbunden och låst komponent. Globala processer är ofta händelser i nationella rum. Sassen menar att denna process är en uppstyckning av det nationella rummet. Integreringen av det globala i det nationella kan betraktas som en begynnande avnationalisering av den nationella sfären (Ibid: 217ff).

Även om Ssassens resonemang bygger på de internationellt stora städernas betydelse för olika globaliseringsprocesser såsom New York och Londons för finans eller Tokyo som huvudexportör för kapital (Sassen 2000: 226) kan ändå paralleller dras till regionaliseringsprocesser och mer specifikt ge en ram för att förstå öresundsregionens utveckling. Samarbetet över nationsgränser och särskilt gränsregionalt samarbete är ett sätt att hantera den ekonomiska globaliseringen och de utmaningar som denna ställer. Gränsregionaliseringen genererar ett ökat samarbete mellan stater utanför det traditionella nationsorienterade ramverket – en ny form av regional governance (Scott 1999: 606). Hos Sassen är det framför allt betydelsen av plats som är viktig. Att medvetet försöka forma en region, kan vara en del i en satsning att försöka göra platsen till en sfär som bubblar av kreativitet, kompetent arbetskraft, forskning och så vidare. Öresundsregionen kan då förstås som ett försök att bli en viktig plats, sfär, om än kanske inte i ett globalt perspektiv så i alla fall i ett europeiskt eller nordiskt. När det gäller öresundsregionen säljs bilden av en enad region där gamla gränser luckras upp och blir betydelselösa. Vid en närmare studie framgår det dock tydligt att det finns stor konkurrens mellan de stora städerna och mellan små och stora kommuner (Dannestam 2007: 305ff.) Det territoriella tänkandet är således inget som helt självklart försvinner genom ett gränsregionalt samarbete (Ibid: 312).

Den globala ekonomiska utvecklingen gör enligt Sassen att vi måste dekonstruera åtskillnaden mellan global, lokal det vill säga de spatiala hierarkierna mellan lokal, nationell och global. Rent metodologiskt måste samhällsvetenskapen sluta se nationella och ickenationella sfärer som ömsesidigt uteslutande förutsättningar (Sassen 2000: 226; 229f). James Wesley Scott framför en liknande kritik av ett inom samhällsvetenskapen alltför snävt synsätt på nationalstaten, politiskt ordnande tar idag ofta form utanför den traditionella nationsbaserade hierarkin (Scott 1999: 607). Gränsregionaliseringen har hanterats tämligen endimensionellt såsom genom funktionalistiska perspektiv. Det behövs

mer forskning på hur gränsregioner kan ses som politiska processer vilka skapar nya spatiala kontexter och möjliggör nya handlingsmönster (Ibid: 613). Det är precis detta som jag vill åt, ett nytt *politiskt* sätt att betrakta öresundsregionen och ett ifrågasättande om det verkligen går att koka ner samarbetet till funktionell opolitisk verksamhet.

3.2 Nätverksstyrning

Öresundsregionen kan karaktäriseras som en struktur av flera nätverk, där kommittén är en plattform, en nod eller navet som sammanlänkar mycket av det politiska samarbetet. Längre har man inom den akademiska litteraturen diskuterat skiftet från government till governance. Det vill säga att vi inte längre kan betrakta den politiska styrningen och det politiska samhället som politikerns styre som stiftar lagar, vilka vidare implementeras enligt ett byråkratiskt system. Utvecklingen har under en tid gått emot ett mer komplext flernivåsystem av styrning där flera privata och offentliga aktörer deltar. Från ett hierarkiskt system till att mer likna ett horisontellt nätverk. Staten har blivit ett komplext system som gör den mer differentierad och fragmenterad samtidigt som åtskillnaden mellan privat och offentligt blivit mindre tydlig då en mångfald aktörer deltar (Sørensen 2006: 99f). Är demokratiska kärnvärden komparerbara med en nätverksstruktur? För den liberala demokratteorin utgör nätverksstyrning ett hot mot demokratin då den suddar ut den skarpa åtskillnaden som finns mellan stat och civilsamhälle. Demokratiska principer såsom den politiska jämlikheten – en man, en röst – utmanas då nätverksstyrning minskar makten hos den valda församlingen. (Sørensen, Torfing 2007: 235ff).

Sett från ett antagonistiskt demokratiperspektiv skulle åtminstone i teorin några positiva värden kunna infrias, såsom att fler diskurser får utrymme att artikuleras genom den pluralism av aktörer som deltar, eller att nätverksstrukturen bygger på en beroendepprincip som leder till förhandling där agonistiska relationer kan utvecklas. Det finns dock en överhängande risk att scenariot utvecklas ytterliggare och snarare resulterar i rationell konsensus, eller rationellt problemlösande karaktär. Då har vi inte längre ett demokratiskt scenario mellan konkurrerande diskurser (Sørensen, Torfing 2007: 244f). Rent praktiskpolitiskt är det kanske inte lika lätt att införa den teoretiska demokratimodellen som Mouffe föreslår.

Joop F. M Koppenjan frågar sig om vi ska betrakta nätverk som konsensus eller konflikt, och menar vidare att nätverksstyrning framförallt har framstått som en konsensusbyggande metod (Koppenjan: 2007: 133). Koppenjan argumenterar för att det måste finnas en balans mellan konflikt och konsensus. En överinvestering i konsensus kan leda till en exkludering av intressen och partier samt ogenomskinlighet. Å andra sidan kan för mycket konflikt hindra att nätverket lyckas nå fram till några resultat, eller hållbara lösningar, det blir kort sagt en låsning (Ibid: 150-151). Med utgångspunkt i Mouffes tanke att det ska finnas ett agonistiskt vi/dem förhållande mellan motståndare, är det viktigt med

konfliktperspektivet, precis som Koppenjan argumenterar. Frågan om det ska finnas ett mått av konsensus är dock svårare. Enligt Mouffe är det inget att eftersträva men om vi tänker praktiskt politiskt är det kanske svårt att helt utesluta alla inslag av konsensus. Det kan vara en idé att använda Koppenjans argument att balansera mellan konflikt och konsensus. Att ständigt erkänna den antagonistiska karaktären i samhället men samtidigt försöka enas.

I öresundsregionen kan vi kanske betrakta öresundskomiteen som en institution vilken kan utgöra början till en meta-governor. Magnus Jerneck menar att öresundsregionen genomsyras av en pluralism, institutionerna inom regionen är ovanligt många. Här utgör öresundskomiteen en central aktör för det politiska samarbetet på den gränsregionala arenan. Även om det inte finns en formell beslutandemakt så utgör kommittén en arena för byggandet av politiska nätverk över nationsgränserna (Jerneck 2007: 228). I nätverksstudier eller governancelitteratur talas det ofta om någon form av metagovernance för att lösa styrningsfrågan i förhållande till den annorlunda struktur som vuxit fram. Ett sätt att koordinera styrning i den mer fragmenterade politiska strukturen där olika nätverk erkänns större autonomitet och där metagovernance är en indirekt styrningsform (Sørensen 2006: 100).

Öresundskomiteen skulle möjligen också ha förutsättningar för att utgöra ett ledarskap i regionen. Utövandet av metagovernance behöver inte begränsas till statliga aktörer utan kan här även inkludera andra resursstarka aktörer såsom offentliga, privata nätverk eller regionala och lokala aktörer (Ibid: 102f). På lång sikt kan kommittén utvecklas och få ett allt större inflytande som en såkallad metagovernor, det vill säga en ledarroll i en större nätverksstruktur. Jerneck menar att här är konsensus snarare än konflikt viktigt för ett ledarskap som söker gemensamma nämnare (se Jerneck 2007: 241). Denna slutsats är dock problematisk om det rör sig om ett politiskt samarbete. Ska vi organisera politiken utifrån nya spatiala organiseringar så måste det politiska erkännas.

4 Analys

Här kommer jag att ta min utgångspunkt i mötesprotokoll från öresundskomiteen och kategorisera vad som tas upp under mötena. Därefter kommer jag att presentera mitt utvidgade material uppställt utefter mina analysverktyg.

4.1 Öresundskomiteens möten

Protokollen från Öresundskomiteens möten är kortfattade och ger inte speciellt detaljerad information. Det går dock att se vilka frågor eller områden som har varit uppe för diskussion samt vilka beslut som har fattats. Jag har därför valt att börja med att kategorisera de ämnen som kommittén tar upp och även använda mig av ytterliggare dokument eller projektbeskrivningar, rapporter som beskriver vidare vad exempelvis ett specifikt projekt har resulterat i.

De områden som öresundskomiteen diskuterar har jag kategoriserat i några olika ämnesområden som ligger varandra nära:

- **Interna frågor:** Frågor som rör öresundskomiteens egen ekonomi, budget, verksamhetsinriktning såsom: stadgar, handlingsplan för kommande år, status och resultat, tillsättande av arbetsgrupper. Behandlade nya stadgar (060619). Val av ordförande (060619). Budget (061024). Utvärdering av insatser i enlighet med tidigare noteringar (061116). Arbetsöversikt (070412). Utöver protokollen har jag i denna kategori inkluderat följande material: Öresundskomiteens nya stadgar för 2007 och handlingsplan för öresundskomiteen 2005 till 2006 för att rama in själva öresundskomiteen och dess organisatoriska struktur samt de övergripande officiella målen som de har.
- **Interreg IV:** I samtliga av de protokoll som jag har studerat har interregutvecklingen diskuterats. Detta är kanske föga överraskande då den tidsperiod som jag har studerat har utgjort upptakten till den nya interreg IV A programmet. Det belyser dock den centrala vikt som interregprocessen har i öresundskomiteens organisation. På mötena hade det tagits upp: att det är viktigt att programskrivningen överrensstämmer med öresundskomiteens tre övergripande insatsområden i sin handlingsplan: att främja ekonomisk tillväxt, den vardagliga integrationen och binda samman regionen (20060619). På flera punkter önskar kommittén att deras mål/visioner lyser genom i programskrivningen. Fortsatt diskussion med fokus på geografi och

finansiell fördelning (20060926). Beslutsgruppens storlek och sammansättning diskuteras samt att de kan fatta beslut av projekt av mindre karaktär (20061024). Förslag till Öresundskomiteens remiss för programskrivningen. Ger förslag på beslutningsgrupps sammansättning samt flera andra förslag på hur interregarbetet ska fortgå till de danska och svenska regeringarna (20061116). Utöver protokollen har jag i denna kategori inkluderat följande material: förslag till programskrivning av Interreg IV. Med detta material vill jag ringa in öresundskomiteens åsikter om interreg, inte hur projektet som sådant ser ut.

- **Infrastruktur och logistikprojekt:** Flera projekt som har varit uppe för diskussion i kommittén, där öresundskomiteen utgör en part i arbetet berör problematiken kring infrastruktur och logistik i regionen. Det är framför allt två projekt som diskuteras här: Öresundsregional östersjöstrategi, är ett sådant projekt, vilket verkar för att profilera öresundsregionen i östersjöområdet inom fyra områden: logistik, forskning & utveckling, näringsliv samt turism & kultur. Således skär projektet även in i andra politikområden. Dels är det ÖRIB-projektet - Öresundsregionens Infrastruktur og Byudvikling, interregprojekt. Här har jag använt mig av dokument och rapporter kring projekten. Till denna kategori finns även diskussioner som förts på mötena men där jag inte inkluderat ytterligare material. Det handlar bland annat om informationen om status för Femern Bælt och information om en förbindelse mellan Helsingborg/Helsingør (20060412). Det har även förts en diskussion kring taxan på öresundsbron och hur den påverkar rörligheten (angränsar till ekonomi) (20070611). Diskussion som har förts kring olika infrastruktursatsningar och ett gemensamt inspel har gjorts till infrastrukturkommissionen från de olika regionerna
- **Profilering utåt:** Profilerar regionen i samband med uppmärksamheten genom klimatkonferens och ordförandeskap i EU (070611). Ofta avser profileringen en attraktivitet i regionen genom goda möjligheter för näringsliv, konkurrenskraftighet, välintegrerad region där ”allt fungerar” eller ett attraktivt kulturutbud.
- **Gränshinder:** Diskussion kring gränshinder (070611).
- **Näringsliv/arbetsmarknad:** IMI (Innovative Medicines Initiative) har diskuterats, ett PPP (public private partnership) mellan farmaceutiska industrin och europeiska kommissionen. Under mötet beslutade öresundskomiteen att politiskt stötta förslaget att lägga IMIs sekretariat i Medicon Valley (20060619). Planering av programmet och utformningen av öresundstinget med tema arbetsmarknad (20060926). Valet av tema ”Arbejdsmarked, Muligheder over Grænsen og Rammevilkår for Øresundssamarbejdet” för det kommande öresundsting (20060926).

Detta är några centrala områden som återfinns i öresundskomiteens mötesprotokoll. Det är ämnesområden som stämmer överens med stadgar och vision/handlingsplan. Utifrån protokollen märks en övervikt av infrastrukturfrågor samt det som berör interreg. Jag har inte inkluderat ytterligare material för alla dessa grupper då de inte funnits att tillgå i vissa fall och i andra har frågan tagit liten plats eller utgjort ringa intresse för mina frågeställningar.

4.2 Det utvidgade materialet

Här kommer jag att beskriva den mer djuplodade analysen av mitt utökade material. Presenterade och kategoriserade utifrån mina analysverktyg.

4.2.1 Politisk arena och agendasetter

I öresundskomiteens stadgar anges organisationens inriktning. Kort och gott sammanfattas öresundskomiteens syfte och målsättning i den övergripande formuleringen: ”Öresundskomiteen är en politisk plattform för lokala och regionala myndigheter, som skall medverka till att säkra legitimitet och folklig förankring av integrationsprocessen i hela regionen” (Stadgar för Öresundskomiteen 1/1-07 § 1). En politisk plattform för ett gränsöverskridande samarbete mellan Danmark och Sverige. En kanal varigenom det politiska samarbetet kan föras. Öresundskomiteen är en intresseorganisation för offentliga aktörer men utan en demokratisk valprocess då de aktuella representanterna väljs av medlemmarna själva och inte av medborgarna (Stadgar för Öresundskomiteen 1/1-07 § 4:2). Detsamma gäller finansieringen av kommitténs verksamhet vilken sker genom bidrag från dansk och svensk sida proportionerligt efter invånarantal. Dubbelheten mellan det offentliga och det privata genomsyras på flera ställen. Stadgarna ger uttryck för ambitionen att vara en politisk arena, som sammanknyter och förmedlar kontakter och diskussion. Att vara plattformen för politiskt samarbete i öresundsregionen innebär även en makt att sätta agendan.

Öresundskomiteen befäster sin egen betydelse och vikten av en politisk plattform för att hantera de gränsregionala, här specifikt de öresundsregionala frågorna:

”Et uformelt netværkssamarbejde vil ikke i sig selv kunne håndtere de fremtidige krav til mere samordnede strategier og indsætter. De store udfordringer i Øresundsregionens fremtidige udvikling forudsætter stærke strategiske alliancer mellem aktører på lokalt, regionalt og nationalt niveau og mellem erhvervsliv, arbejdsmarkedets parter, uddannelsesinstitutioner og offentlige myndigheder. Det er derfor vigtigt at fastholde og styrke den politiske platform for varetagelsen af de brede øresundsregionale interesser, som Öresundskomiteen repræsenterer. (Handlingsplan for Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 11)

En möjlighet att sätta agendan finns i det som kan karaktäriseras som öresundsspecifika frågor. Ett exempel på detta är att Öresundskomiteen har haft inflytande på programskrivningen av interreg IVA. I denna specificeras vad som är viktigt samt vilka kriterier som ska gälla för att kunna bevilja olika projekt. Det är Region Skåne, som på uppdrag av de tre regeringarna, framställt ett program för Öresund-Kattegatt-Skagerrak tillsammans med ett brett partnerskap (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 6). Själva programbeskrivningen har utvecklats i tre olika skrivargrupper, en för det gemensamma området och en grupp för respektive sub-programsområde. Skrivargruppen för öresundsregionen bestod tillsammans med andra lokal/regionala aktörer av sekretariatet för interreg III A Öresundsprogrammet. De prioriteringar som slås fast i programbeskrivningen för hela området bygger på de insatsområden som öresundskomiteen lade fram i sin handlingsplan för 2005-2006, nämligen: Ökad hållbar ekonomisk tillväxt; fysiskt, planeringsmässigt och organisatoriskt sammanbunden region samt ökad vardagsintegration (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 17f, 44). Även om målen i Öresundskomiteens handlingsplan har utarbetats i samråd med flera privata och offentliga aktörer är det ändå de särskilda målen för Öresund vilka öresundskomiteen slagit fast som återfinns i programskrivningen.

Öresundskomiteen har påverkat programskrivningen, kanske just genom att besitta en särskild öresundskompetens. Vikten av att programmet ska bygga på öresundskomiteens övergripande insatsområden från handlingsplanen, poängteras även i protokoll från möte i öresundskomiteen 20060619. De har alltså aktivt verkat för att deras egna visioner kring regionen även ska skrivas in i programskrivningen för interreg. Rent praktiskt får öresundskomiteen stort inflytande över programskrivningen och interregprocessen i öresundsregionen. En liknande indikering på detta framgår i den vidare texten.

”Skrivarbetet är dessutom starkt politiskt förankrat i Öresundskomiteen, som har haft Interreg IV på dagordningen för samtliga sammanträden 2006. Även i Region Skåne har den politiska ledningen kontinuerligt informerats om och haft tillfälle att diskutera skrivarbetet.” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 18)

Öresundskomiteen har tagit på sig rollen att vara informatören. Genom att jobba med frågan och inneha stor kunskap om interreg och Öresund görs det lättare för nationella, regionala aktörer att faktiskt delegera uppgifter. Även om programförslaget har sänts på remiss till bland annat myndigheter och offentliga organisationer, samt utvärderats av konsultföretaget ramböll management (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 18f) så kan inte öresundskomiteen betraktas som en intresseorganisation utan makt. Utan här är kommittén en aktör som har möjlighet att sätta agendan, att vara den som genom kunskap avgör viktiga insatsområden. Kommittén kan betraktas som en nod i det öresundsregionala nätverket

Till programmålen kopplas även tre prioriterade områden som ska sätta ramverket för vilka projekt som är möjliga inom programmet. De tre prioriterade områdena är inte bara tätt sammankopplade till mål som programbeskrivningen skriver utan är identiska med målen:

”De tre prioriterade områdena är: Främja hållbar ekonomisk tillväxt, Binda samman regionen och Främja vardagsintegration. De prioriterade områdena är därmed tätt kopplade till programmålen” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 48).

Här har öresundskomiteen varit med och påverkat utfallet även om programbeskrivningen också hänvisar till EU:s förordning när det gäller de prioriterade områdena.

4.2.2 Politik eller funktion

I handlingsplanen fastslås det att mål och medel är sammanbundna, samt att själva öresundsintegrationen inte är ett mål i sig själv utan ett medel för att nå ökad tillväxt och välfärd (Handlingsplan för Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 1). Det är här tydligt att den betoning på att verka för gemensam social och kulturell identitet som finns i stadgarna, endast är ett medel för att kunna uppnå en ekonomisk och konkurrenskraftig region. Det är således inte en ny politisk och kulturell organisering som är önskvärd i sig själv. Det som eftersträvas är opolitiska ekonomiska mål.

När Öresundskomiteen beskriver sig själv, sina mål samt framtid är det ofta i globaliseringens och näringslivets/ekonomins ledord: synergieffekt, kluster, integration och positionering, marknadsföring. Är den gemensamma identiteten, liksom målet om en integrerad region, endast ett medel för att nå den ekonomiska, opolitiska regionen? Genom att trycka på regionens karaktär som funktionell och ekonomisk men inte politisk, förskjuts betydelsen av dessa begrepp. Detta möjliggör, öppnar upp för en förståelse av att funktionella och ekonomiska frågor kan vara fränkopplade politisk eller ekonomisk laddning. Kanske finns det frågor som kan betraktas som enbart funktionella men dessa är få och gränsen mot det politiska flytande.

”Under debatten er peget på nødvendigheden af; - at kortlægge forskellene mellem de nationale arbejdsmarkedsregler, vilkår og systemer og der med forudsætningerne for bedre samspil, gennemsigtighed og mere sammenlignelige regler og vilkår” (Handlingsplan för Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 8).

Kartläggning av skillnader och en samsyn på strukturerna när det gäller frågor kring arbetsmarknad såsom skatt, sjukförsäkring, pension och så vidare. Det handlar onekligen om politiska frågor, att hitta en samsyn mellan de nationella systemen är att förändra politiken. Det funktionella ligger i ändringar som endast syftar till att underlätta för det som faller *mellan* två system.

I handlingsplanen fastslås att det måste finnas en samstämmighet och samverkan mellan målet ekonomisk tillväxt, välfärdstänkande och ett långsiktigt miljötänkande. Att öresundsregionen ska stå som modell för en integration av hela den europeiska unionen (Handlingsplan för Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 1). Det handlar om ett stort projekt där aspekter från hela *vardagslivet* är involverat:

”Samarbejdet omfatter typisk emner fra hele hverdagslivet - erhverv, arbejdsmarked, uddannelse og kultur, miljø og planlægning etc.- med forankring i et lokalt/regionalt politisk ansvar.” (Handlingsplan for Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 1)

Samarbetet handlar om det som berör vardagslivet med en förankring i ett politiskt ansvar. Vad som precis menas med politiskt ansvar är kanske mindre klart men citatet ringar in den väldiga bredd av politikområden som kommittén faktiskt önskar jobba med.

ÖRIB gör olika antagande om den framtida infrastrukturutvecklingen i öresundsregionen och ställer upp fyra sannolika framtidsscenarier. Kan då analyser av detta slag vara opolitiska? Är infrastrukturen en okontroversiell barriärfråga där det handlar om att hitta bäst alternativ? När transportsystemet diskuteras måste flera av slutsatserna betraktas som politiska: ”[...] trängseln i biltrafiknätet blir större än i dagsläget trots kraftfullt ökad kapacitet om inte avgifter införs på biltrafik”. Frågan om avgift är i allra högsta grad politisk.

”Kollektivtrafikandelen kan bibehållas eller öka om kollektivtrafiken byggs ut och resorna går betydligt snabbare än idag [...] koldioxidutsläppen från vägtrafiken minskar med 15–30 procent jämfört med idag om fordonsflottan för persontrafik 2045 släpper ut hälften så mycket koldioxid som dagens bilar [...] om därutöver teknikförbättringen gör att energiåtgången halveras kommer utsläppen att minska med cirka 60 procent jämfört med idag” (Slutrapport ÖRIB I: 18)

Citaten bygger på politiska beslut om hur man ska styra infrastrukturutvecklingen. Det krävs alltså ett politiskt beslut att bygga ut kollektivtrafiken för att samma andel ska kunna behållas. Att koldioxidutsläppen skulle förbättras genom att de bara skulle släppa ut hälften så mycket koldioxid indikerar att man tar för given en teknikutveckling. Frågan är i allra högsta grad politisk då den berör den klassiska frågan huruvida staten ska ingripa eller ej. Förslaget försöker inte påverka biltrafiken genom aktiva åtgärder och på så sätt minska utsläppen, utan genom att använda någon ”laissez-faire” politik i frågan. Miljön ska kort sagt bli bättre genom teknik inte genom att medborgaren ändrar beteende eller att infrastrukturen planeras så att den tvingar individen att tänka om.

Naturligtvis ska inte resultaten som framkommer i rapporten övertolkas. Det är inte heller enbart öresundskomiteen som medverkar i detta projekt utan det finns fler aktörer. Rapporten saknar dock en politisk framtoning och framstår snarare som neutral forskning, lägger fram lösningar och skissar på möjliga scenarier. Det faktum att scenarierna bygger på politiska ställningstaganden

nämns inte. På detta sätt göms den politiska dimensionen och slutsatserna framstår som självklara och inte grundade i politiska beslut.

Under en passage rörande ÖRIB poängteras att graden av att utnyttja kollektivtrafiken faller tillbaka på en rad politiska ställningstaganden:

Mange forhold påvirker borgernes valg af den kollektive trafik og dermed, hvor på scalaen en by befinder sig. Et tætmasket og højfrekvent kollektiv trafik tilbud er en umiddelbar forudsætning. Men også byplanlægningen spiller en afgørende rolle for, at tilbuddet kan blive økonomisk bæredygtigt. Endelig spiller indkomstforhold, afgiftspolitikken, takster og energipriserne en rolle for det valg af transportmiddel, borgerne løbende står overfor

[...] Det har på den baggrund igennem hele projektets forløb været et mål at arbejde for en struktur i Øresundsregionen, der understøtter brugen af kollektive trafikmidler. Det kan ske, hvis byudviklingen koncentrerer langs den kollektive trafiks korridorer, og især i knudepunkterne forstærkes gennem stor tæthed og en koncentration af offentlig og privat service (Slutrapport ÖRIB I: 56)

I interregs programskrivning finns strategier för att kunna uppnå målen samt även ett utvärderingssystem som koppas till de övergripande programmålen, i form av programindikatorer som programmet och de enskilda projekten ska mätas utifrån: Samarbetsgrad, Gränshinder, Gränsregional kompetens, Miljö, Jämställdhet, Integration och mångfald (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 46ff). Tre frågor anser programskrivningen vara horisontella, med vilket menas att de anser viktiga i hela genomförandekedjan: Jämställdhet mellan kvinnor och män, bättre miljö samt integration och mångfald (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 44). Om det faktum att målen är horisontella verkligen innebär en större genomslagskraft och genomsyrande på alla nivåer är tveksamt då det i en senare passage rörande genomförandeprocessen noteras att: ”Inga projekt kan klassas som neutrala eftersom de kommer att påverka de horisontella kriterierna på något sätt. Även projekt som är negativa utifrån något av de horisontella kriterierna kan beviljas stöd om andra positiva effekter bedöms vara mer prioriterade i det enskilda fallet.” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 74). Således har de horisontella kriterierna en något diffus ställning i förhållande till de övriga målen.

Under analysavsnittet i programbeskrivningen till interreg IV görs en genomgång av utbildning, näringsliv, geografi, arbetsmarknad, infrastruktur, hälsa och miljö samt en SWOT-analys. Det framgår att det man behandlar är ekonomiska, tekniska frågor. Frågor om hur programområdet kan öka konkurrenskraft, bli en ledande och attraktiv region. Genom SWOT-analysen görs även exempel på vilka hot och möjligheter som finns i området (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 34f). Det är bilden av en funktionell och opolitisk region som lyfts fram:

”Utvecklingsarbete kring innovationer och företagsutveckling, kluster och nätverkssamarbeten, samarbeten mellan FoU och utbildningsinstitutioner är exempel

på möjligheter och styrkor som lyfts fram i analysen som kan bidra till att ytterligare stärka tillväxten och konkurrenskraften i Öresundsregionen. [...] För att underlätta arbetspendling över Öresund krävs även fortsatt ett arbete med att bryta de legala och mentala barriärer som finns. De nationella systemen inom områdena för till exempel kollektivavtal, socialförsäkring, skattesystem, pensionsregler med mera inverkar negativt på möjligheterna till integration.” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 36).

Det är en teknisk syn på regionen som lyfts fram, där en ekonomisk och konkurrenskraftig utveckling kan frikopplas från politik, eller vara opolitisk och okontroversiell. De nationella systemen skapar problem för integrationen. System som i allra högsta grad berör en politisk dimension.

4.2.3 En ny spatial organisering. Vad är regionsspecifikt?

”Syftet med Öresundskomiteens verksamhet är att stärka och synliggöra regionen såväl nationellt som internationellt för att därigenom skapa en grund för en ökad tillväxt i Öresundsregionen i ekonomiskt, kulturellt och socialt hänseende [...] Öresundskomiteen skall arbeta för en utveckling av hela Öresundsregionen till en funktionellt integrerad region [...] befrämja den gemensamma sociala och kulturella identiteten [...] tillvarata gemensamma gränsregionala intressen [...] profilering av öresundsregionen såväl nationellt som internationellt” (Stadgar för Öresundskomiteen 1/1-07 § 2).

Det är utvecklingen av en funktionellt integrerad region som är önskvärd. En region som fungerar friktionsfritt utan några politiska förtecken. Formuleringen döljer att några av dessa frågor skulle innehålla en politisk karaktär, det handlar om barriärer för en önskvärd integration, inte politiska skiljelinjer eller oliktänkande. Utan barriärer som egentligen ingen har intresse av att de finns. Samtidigt finns en önskan om att verka för den gemensamma sociala och kulturella identiteten, en formulering som antyder ett vidare projekt eller angrepp, kanske att öresundsregionens befolkning ska kunna utgöra ett gemensamt demos och att regionen är en nya territoriell organisering vilken utmanar den nationellt danska och svenska. Kommittén ska också tillvarata gemensamma intressen i regionen såväl som att profilera regionen, det vill säga det handlar inte endast om ett traditionellt politiskt samarbete utan om att ”sälja” regionen, att placera den och göra den attraktiv i förhållande till andra regioner i Europa. För att låna Hall och medförfattares ord: en vision om en opolitisk politik (Hall, m.fl. 2005: kap 4). Det är åtminstone ett försök att tona ner någon politisk karaktär i det som betraktas som politik och istället betona funktion.

Under rubriken ”Mulige initiativer fremover” i handlingsplanen skriver kommittén hur de önskar att fortsätta arbetet:

”I sin analyse af Øresundsregionen har OECD peget på en række mulige initiativer til styrkelse af konkurrenceevnen [...] bl.a. ved at fremme et tættere strategisk

samarbejde mellem små og mellemstore virksomheder, udvikle et øresundsdekkende innovationscenter og stimulere flere cluster-dannelser. [...] Under overskrifter som bl.a. "innovation" og "iværksætter" kan en samlet strategi for tilvækstfremme i regionen sætte rammerne for et styrket samarbejde om konkrete indsatser." (Handlingsplan for Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 5)

Mycket av det arbete som beskrivs inom ramen för Öresundsregional östersjöstrategi är ett positionera regionen: förbättra nätverk mellan privat offentligt, göra regionen attraktiv, "sälja" kultur, nätverk i kunskap, näringsliv och konsumtion En återkommande strategi är att "Skapa och vidareutveckla triple helix nätverk i östersjöområdet där öresundsregionen är initiativtagare och motor" (Rapport "Ett hav av möjligheter": 16). Triple helix betecknar ett nätverk eller samspel mellan forskning, politik, näringsliv för aktörer på regional nivå.

Ambitionerna, målen och de positiva effekterna som väntas infinna sig stämmer väl överens med det som nätverklitteraturen och globaliseringslitteraturen pekar på. Det verkar nästan vara en efterlikning av de klusterbildningar, eller kunskapscentrum som storstadsregionerna i världen genererar vilka finns beskrivna hos bland andra Sassen.

"Den övergripande målsättningen för Öresundsregionen är att den blir Europas mest attraktiva och konkurrenskraftiga region. Ett, av flera sätt, att nå detta mål är att stärka Öresundsregionens samarbete i Östersjöområdet." (Rapport "Ett hav av möjligheter": 3).

För att uppnå tillräcklig storlek behöver Öresundsregionen ingå i strategiskt partnerskap med en eller flera av de närliggande metropolområdena. [...] I samspel med andra metropolregioner kan Öresundsregionen spela en betydelsefull roll i Östersjöområdet som återigen börjar likna Hansans system av nätverksrelationer mellan städer och regioner (Rapport "Ett hav av möjligheter": 5).

Citatet avslöjar önskan om att utgöra en kraftregion i östersjöområdet, en konkurrenskraftig och attraktiv region som lockar och inspirerar. Även om liknelsen vid hansan är metaforisk ger den en stark bild av en blomstrande ekonomisk region. Att det handlar om att paketera och sälja, profilera regionen utåt blir ännu tydligare i passagen:

"Om företag ska kunna attrahera och fasthålla kvalificerade medarbetare, är det därför nödvändigt att samtidigt ha ett globalt brand och en image, som unga människor kan identifiera sig med – och att ha en placering i en attraktiv region, som dessa medarbetare önskar att bo och leva i. En stor del av aktiviteterna i Öresundsregionen spelar på dessa strängar, att skapa en attraktiv region att bo och leva i, och samtidigt erbjuda företag en inbjudande blandning av välutbildad arbetskraft och välfungerande offentliga system." (Rapport "Ett hav av möjligheter": 5).

Ovanstående citat presenterar ett varumärke, en region som lockar arbetskraft, företag, kultur – en region som sjuder av kreativitet och ekonomiskt välstånd. Formuleringarna ger nästan intrycket av att en ska identitet säljas till medborgarna – konsumenterna – för att underlätta integreringen. Det finns även passager som pekar på ett vidare projekt än den välfungerande ekonomiska regionen:

”Sproglig og kulturel forståelse, grænseregional identitet og samhørighed er vigtige elementer i forankringen og legitimiteten - og dermed den folkelige opbakning til og medvirken i Øresundsregionens udvikling”. (Handlingsplan for Øresundsregionen 2005-2006 Baggrundsnotat: 9).

”Scenarierna för år 2045 innebär att Öresundsregionens befolkning, som idag är 3,6 miljoner, har ökat med ytterligare 400 000–800 000 personer. 250 000–550 000 fler människor jämfört med idag antas vara sysselsatta på arbetsmarknaden. Detta förutsätter invandring, dels från övriga Sverige och Danmark, dels från Östersjöregionen, EU och resten av världen. Öresundsregionen förutses kunna ha en god ekonomisk tillväxt också i framtiden.” (Slutrapport ÖRIB I: 5)

Regionen beskrivs som ett land, en territoriell avgränsning med en enhetlig juridisk/politisk form. Invandring från Danmark och Sverige till regionen – en något märklig formulering som kanske avslöjar ett synsätt på regionen. Att beräkningen förutsätter invandring till regionen från övriga världen är intressant, dels bygger det på en framtidstro om att regionen ska vara attraktiv och locka medborgare men framförallt döljer det frågans politiska karaktär. Frågan om invandring är synnerligen politisk vilket inte minst illustreras av de väldigt skilda systemen som finns mellan Sverige och Danmark. Bygger beräkningarna på att regionen tar emot människor, eller att de enskilda länderna gör det? Eller är det endast en inflyttning av önskvärda välutbildade människor?

I ÖRIBs rapport benämns full integration som ett önskvärt mål och definieras som ”vi bor och arbetar oberoende av nationsgränsen [...] vi förstår varandras språk, kultur och sociala förhållanden [...] det inte finns fysiska och administrativa barriärer mellan Öresunds båda sidor” (Slutrapport ÖRIB I: 24). För att integrationen mellan den danska och svenska sidan ska fungera väl poängteras att ett temamål för näringslivet är att arbeta för att både danska och svenska erbjuds, ingår i språkundervisningen i alla skolor” (Slutrapport ÖRIB I: 25). Är denna utveckling överhuvudtaget önskvärd? Frågan om språkundervisning är ingalunda en värdeneutral fråga och antyder ett större projekt kring integrationen.

I programskrivningen för interreg finns ett ökat fokus på det som kallas det territoriella målet: ”Det nya territoriella målet, som motsvarar gemenskapsinitiativet Interreg, har fått en högre status vilket innebär att kraven på programinnehåll och genomförande ökar. Ett ökat samspel mellan de olika programformerna inom målet för territoriellt samarbete, liksom med övriga delar av EU:s strukturfonder, är önskvärt och nödvändigt.” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegat-Skagerrak: 15). Önskan att skapa nya spatiala organiseringar och EU-nivåns påverkan, hjälper kommittén att vara en ny politisk

organisering och agendasetter då de redan är en etablerad aktör i regionen. Det är här uppenbart att öresundskomiteen inte endast behandlar frågor som kan betraktas som gränsregionala och som ligger i den gränsregionala utvecklingens intressen. Frågan om infrastruktur och logistik är självklart viktig men frågan är varför den ska drivas på en lokal plattform.

Den gemensamma visionen för programmet beskrivs som:

”[...] ett attraktivt och konkurrenskraftigt område som kännetecknas av kunskapsbaserat samarbete och hållbar utveckling [...] De två sub-programmens visioner har olika ordalydelser men andemeningen är gemensam och de innehåller samma grundläggande element; utvecklingen av en attraktiv gränsregion.”
(Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 43)

När det gäller öresundsregionen betraktas inte längre den som ett försök att uppnå en välfungerande *gränsregion* utan som möjligheten att utvecklas till en *region*

”Visionen för Öresundsregionen har tidigare varit att utvecklas till en av Europas mest integrerade och funktionella gränsregioner. Denna vision, som formulerades i samband med Interreg IIIA programmets etablering är idag i många delar mer en verklighet än något att sträva efter att uppnå. För Öresundsregionen är nu utmaningen att utvecklas från en gränsregion till en region som, trots den nationsgräns som finns, konkurrerar i attraktivitet med andra områden/regioner i Europa som Hamburg, Stockholm och Barcelona. Som vision för denna nya utmaning har fastställts: *Öresundsregionen – Europas mest attraktiva och konkurrenskraftiga region*” (Programskrivning Interreg IV Öresund-Kattegatt-Skagerrak: 43)

Utvecklingen från *gränsregion* till *region*, här antyder ett projekt att sudda ut den nationella aspekten. Ambitionen är visserligen en vision att jobba emot och ger ingen antydning till en faktisk förändring men den ger en fingervisning om hur man hoppas se den fortsatta utvecklingen. Inget nämns om de politiska system som är kopplade till den nationella nivån. Kanske för att man inte ser något problem i detta eller inte har nått så långt i utvecklingen att en sådan beaktning är nödvändig. Kanske betraktas de frågor man behandlar just inte som politiska varför en sådan sammanblandning inte är nödvändig.

5 Diskussion av resultat

Denna uppsats har försökt synliggöra hur nya skalnivåer och nya spatiala politiska organiseringar riskerar att falla utanför det politiska. Även om införandet av dessa nya organiseringar inte helt utesluter de gamla såsom de nationella, så skapar de ett komplext nät av maktrelationer. Jag vill med min analys även påvisa att de försvårar erkännandet av det politiska. Öresundskommittén är en arena som utmanar den territoriella organiseringen kring vilken de politiska institutionerna är uppbyggda. I min analys har jag kunnat påvisa hur kommittén dels själv verkar för att utgöra en central aktör och plattform i det politiska gränsöverskridande samarbetet, men även används och utnyttjas som en sådan. En väldigt viktig punkt är hur kommittén inverkar på politiska beslut samt delegeras uppgifter. På så sätt utgör öresundskomiteen en agendasetter och åtnjuter större legitimitet genom större förtroende. Min första frågeställning i uppsatsen berörde just huruvida öresundskomiteen är en politisk spatial organisering eller inte. Min analys indikerar flertalet gånger den flytande gräns som finns mellan det som uppfattas som politik och funktion. Öresundskomiteen måste i ljuset av detta förstås som en politisk organisering.

Vad jag i min studie vill belysa är den avpolitiserande möjlighet som det gränsregionala samarbetet i Öresund har. Deras arbete betraktas inte som politik men samtidigt har jag påvisat att gränsen mellan vad som uppfattas som politik och vad som inte gör det är flytande. När arbetet inte betraktas som politik erkänns inte *det politiska* såsom Mouffe definierar det, vilket i sin tur får en konsekvens för den fortsatta demokratiska utvecklingen. Den antagonistiska karaktären får ingen möjlighet att erkännas då det politiska undertrycks. Oavsett öresundskomiteens framtid såsom ledande aktör och plattform är det viktigt att det politiska erkänns i verksamheten. Som jag skrev i mitt inledande kapitel har inte min ambition varit att utvärdera kommitténs arbete och insats i integrationen av Öresund, det är inte min uppgift.

I min andra frågeställning valde jag ett bredare perspektiv av mer principiell karaktär där jag ställde frågan om ”det politiska” erkänns när politiska arenor utmanas av nya spatiala organiseringar. Kanske går det inte att ge något definitivt svar utifrån min ensamma analys av öresundskomiteen men resultatet indikerar på att det politiska får svårt att erkännas i nya spatiala organiseringar. För fortsatt forskning krävs en djupare analys om det har skett en avpolitisering. Exempelvis genom att systematiskt studera ämnen som tas upp i olika forum. En djupare analys av kommitténs inflytande genom intervjuer, direktobservation och mer omfattande material över längre tid.

5.1 Min analys begränsningar

Trots mina slutsatser finns det självfallet invändningar mot min analys och angreppssätt. Min ambition att kunna påvisa en faktisk avpolitisering insåg jag tidigt var alltför omfattande och jag beslöt mig för att göra en något mindre fallstudie. Flera faktorer bidrar till vissa begränsningar. Jag har inte varit med vid själva beslutsfattandet på mötena och jag vet därför inte hur mötena egentligen går till. Detta medför självfallet att jag inte har kunnat studera de faktiska maktrelationer som finns, vilket självklart är en begränsning. Även om någon form av direkt observation hade varit önskvärt, har detta det inte varit möjligt. Mötena är inte offentliga och även om jag hade lyckats få vara åhörare så har inte något möte ägt rum under tiden för min uppsats. Mina ambitioner krockar således med den tidsram jag har. För vidare forskning är det självklart intressant att göra just denna mer djuplodade undersökning och kanske även inkludera fler kvantitativa moment. Detta till trots har jag kunnat påvisa den politiska karaktären i mycket av öresundskomiteens arbete samt hur den verkar som en viktig plattform och agendasetter.

6 Referenser:

- Barnett, Clive (2004) "Deconstructing radical democracy: articulation, representation, and being-with-others", *Political Geography*, vol.23, no.5, pp. 503-528.
- Baumgold, Deborah (2003) "Hobbes", ur Boucher, David & Kelly, Paul (red.) *Political Thinkers: From Socrates to the Present*. Oxford: Oxford University Press.
- Dannestam, Tove (2007) "Att göra region genom stadspolitik. America's cup och gränslöshetens gränser", ur Nilsson, Fredrik; Sanders, Hanne; Stubbergaard, Ylva (red.) *Öresundsgränser. Rörelser, möten och visioner i tid och rum*. Göteborg; Stockholm: Makadam Förlag.
- Hall, Patrik; Sjøvik, Kristian; Stubbergaard, Ylva (2005) *Nätverk söker förankring : Öresundsregionen i ett demokratiperspektiv*. Lund: Studentlitteratur.
- Hay, Colin (2002) *Political analysis: A critical introduction*. Basingtoke; New York: Palgrave macmillan.
- Jerneck, Magnus (2007) "Öresund – det gränsregionala ledarskapets problem" ur Nilsson, Fredrik; Sanders, Hanne; Stubbergaard, Ylva (red.) *Öresundsgränser. Rörelser, möten och visioner i tid och rum*. Göteborg; Stockholm: Makadam Förlag.
- Jessop, Bob (2005) "The Political economy of scale and european governance" *Tijdschrift voor economische en sociale geografie*, vol. 96, no.2, pp. 225-230.
- Jönsson, Christer; Tägil, Sven; Törnqvist, Gunnar (2007) *Europa, quo vadis? Integration och splittring i tid och rum*. Stockholm: SNS Förlag.
- Koppenjan, Joop F. M (2007) "Consensus and conflict in policy networks: too much or too little", ur Sørensen, Eva; Torfing, Jacob (red.) *Theories of Democratic Network Governance*. Houndmills: Palgrave MacMillan.
- Mouffe, Chantal (2005) *On the political*. London; New York: Routledge.
- Mouffe, Chantal (2000) *The democratic paradox*. London; New York: Verso.
- Mouffe, Chantal (1993, 2005) *The return of the political*. London; New York: Verso.
- Perkmann, Markus (2007) "Construction of New Territorial Scales: A Framework and Case Study of the EUREGIO Cross-border Region" *Regional Studies*, vol. 41, no. 2, pp. 253 – 266.
- Sassen, Saskia (2000) "Spatialities and Temporalities of the Global: Elements for a Theorization" *Public Culture*, vol.12, no.1, pp. 215-232.
- Scott, James Wesley (1999) "European and North American contexts for cross-border regionalism" *Regional Studies*, vol.33, no.7, pp. 605-617.
- Sørensen, Eva (2006) "Metagovernance: The Changing Role of Politicians in Processes of Democratic Governance" *American Review of Public Administration*, vol. 36, no. 1, pp. 98-114.

- Sørensen, Eva; Torfing, Jacob (2007) "Theoretical approaches to democratic network governance", ur Sørensen, Eva; Torfing, Jacob (red.) *Theories of Democratic Network Governance*. Houndmills: Palgrave MacMillan.
- Thomassen, Lasse (2005) "Reading radical democracy: A commentary on Clive Barnett" *Political Geography*, vol.24, no.5, pp. 631-639.
- Törnqvist, Gunnar (2002) *Science at the cutting edge. The future of the Øresund region*. Köpenhamn: Copenhagen business school press

6.1 Övriga källor

- Handlingsplan för Öresundskomiteen 2005-2006 Baggrundsnotat: 2
Programbeskrivning Interreg IV A Öresund-Kattegat-Skagerrak
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2006-06-19
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2006-09-29
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2006-10-06
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2006-11-16
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2007-04-12
Protokoll från Öresundskomiteens möte 2007-06-11
Rapport "Ett hav av möjligheter" Öresundsregional Östersjöstrategi
Slutrapport för ÖRIB, ÖRIB, Öresundsregionens Infrastruktur og Byudvikling fas 1.
Stadgar för Öresundskomiteen 1/1-07
www.oresundskomiteen.se

7 Bilagor

7.1 Öresundskomiteens medlemmar

Öresundskomiteen har tolv medlemsorganisationer vilka själva utser sina egna representanter. De 36 platserna fördelas i proportion till antalet invånare i de olika medlemsorganisationerna. De 36 folkvalda politikerna som sitter med i öresundskomiteen har fördelats lika mellan båda sidor av sundet, det vill säga 18 från svenska respektive danska sidan (www.oresundskomiteen.dk, öresundskomiteens medlemmar).

Från dansk sida:

Region Hovedstaden
Region Sjælland
Københavns Kommune
Frederiksberg Kommune
Bornholms Regionskommune
Kommunekontakttråd Hovedstaden
Kommunekontakttråd Sjælland

Från svensk sida:

Region Skåne
Malmö stad
Helsingborgs stad
Lunds kommun
Landskrona kommun

7.2 Lista över ordinarie och ersättare i Öresundskomiteen 2008

Bornholms Regionskommune

Bjarne Kristiansen, Borgmester (I) Jacob Kjølner, 1.vice borgmester(C)

Frederiksberg Kommune

Mads Lebech, Borgmester (C) Jørgen Glenthøj, 1.vice borgmester(C)

Helsingborgs stad

Peter Danielsson, Kommunstyrelsens ordf (m) Birgitta Södertun, Kommunalråd (kd)

Tomas Nordström, Kommunstyrelsens v ordf (s) Ingela Andersson, Kommunalråd (s)

KKR Hovedstaden

Kjeld Hansen, Formand (A) Jannich Petersen, Næstformand (V)

KKR Sjælland

Jens Stenbæk, Formand (V) Henrik Holmer, Næstformand(A)

Tommy Dinesen, Medlem i KKR (SF) Marie Stærke, Medlem i KKR (A)

Københavns Kommune

Ritt Bjerregaard, Formand for Borgerrepr.(A) Jens Nielsen, Medlem af BIU (A)

Landskrona Kommun

Torkild Strandberg, Kommunstyrelsens ordf (fp) Niklas Karlsson, Kommunstyrelsens 2:e vice ordf(s)

Lunds Kommun

Mats Helmfrid, Kommunstyrelsens ordf(m) Anders Almgren, Kommunstyrelsens 2:e vice ordf(s)

Malmö Stad

Ilmar Reepalu, Kommunstyrelsens ordf (s) Kent Andersson, Kommunalråd (s)

Anja Sonesson, Kommunstyrelsens v. ordf. (m) Anders Ydstedt, Kommunalråd (m)

Region Hovedstaden

Vibeke Storm Rasmussen, Formand (A) Leif Flemming Jensen, Regionsrådsmedlem (A)

Bent Larsen, Regionsrådsmedlem (V) Jens Hansen, Regionsrådsmedlem (V)

Michael Lange, Regionsrådsmedlem (V) Knud Andersen, Regionsrådsmedlem (V)

Asger Larsen, Regionsrådsmedlem (C) Nina Berrig, Regionsrådsmedlem (C)

Abbas Razvi, Regionsrådsmedlem (B) Kristian Kirk Mailand, Regionsrådsmedlem (B)

Marianne Stendell, Regionsrådsmedlem (A) Vagn Majland, Regionsrådsmedlem (A)

Erik Gregersen, Regionsrådsmedlem (A) Hanne Andersen, Regionsrådsmedlem (A)
Allan Schneidermann, Regionsrådsmedlem (F) Marie Fugl, Regionsrådsmedlem (F)

Region Sjælland

Kristian Ebbensgaard, Formand (V) Hans Jørgen Holm, Regionsrådsmedlem (V)
Knud Munksgaard, Regionsrådsmedlem (B) Freddy Blak, Regionsrådsmedlem (H)
Michael Rex, Regionsrådsmedlem(O) Niels Larsen, Regionsrådsmedlem (V)
Tommy Kamp, Regionsrådsmedlem (A) Søren Eriksen, Regionsrådsmedlem (A)

Region Skåne

Jerker Swanstein, Regionstyrelsens ordf.(m) Henrik Hammar, Regionråd (m)
Pia Kihult, Regionråd (m) Anna Gustafsson, Regionfullmäktigeledamot (m)
Christer Akej, Kommunalråd (m) Bo Adamsson, Humanekolog (mp)
Catharina Blixen-Finecke, Regionråd (m) Ove Johansson, Regionfullmäktigeledamot (mp)
Olle Schmidt, Regionfullmäktigeledamot (fp) Brita Edholm, Regionfullmäktigeledamot (fp)
Katarina Erlingson, Regionråd (c) Maria Nilsson, (c)
Rolf Tufvesson, Regionråd (kd) Alf Svensson, Riksdagsledamot (kd)
Christine Axelsson, Regionråd (s) Lars Wallstén, Kommunalråd (s)
Uno Aldegren, Regionstyrelsens 2:e v ordf (s) Lena Näslund, Journalist (s)
Heléne Fritzon, Kommunalråd (s) Erland Nilsson, Kommunalråd (s)
Tommy Nilsson, Oppositionsråd (s) Bodil Nilsson, Regionfullmäktigeledamot (s)
Gertrud Ekman, Regionfullmäktigeledamot (s) Karl-Erik Olsson, Kommunalråd (s) (<http://www.oresundskomiteen.dk> – om öresundskomiteen)